

Tirgus pārskats

2009.g. 8. – 14.jūnijs

Pagājušās nedēļas akciju tirgu rezultāti bija atšķirīgi – Japānas un Austrumeiropas akciju rezultāti apsteidza salīdzinošos rādītājus, savukārt Krievijas, kā arī Āzijas jaunattīstības valstu akciju rezultāti bija negatīvi. Ekonomikas dati atbilst prognozēm par lēnu atlabšanu, bet investori ir sākuši bažīties par inflācijas kāpumu gada beigās, kas izraisītu procentu likmju pieaugumu un spiedienu uz saimniecisko darbību.

Indekss "US S&P 500" pieauga par 0,7%, un Eiropas akciju cenas - par 1,7%. Saskaņā ar "Nikkei 225" indeksu Japānas akciju cenas pieauga par 3,8%. Eiro vērtība pret ASV dolāru pieauga par 0,4%. Jenas vērtība pret ASV dolāru pieauga par 0,2%. Attīstības valstu tirgos akciju cenas pakāpās par 0,4%, savukārt Āzijas akciju cenas kritās par 0,5%. Arī Krievijas akcijām rezultāti bija negatīvi, cenām nokrītot par 0,6%. Jēlnaftas cena pieauga par 3,8%. Austrumeiropas akciju cenas, atkal apsteidzot citus reģionus, palielinājās par 3,7%.

ASV mazumtirdzniecības apjomi maijā pieauga par 0,5%, kas liecina par pārdošanas apjomu stabilizēšanos. Mazumtirdzniecības apjomi gada pirmajos divos mēnešos ir bija pozitīvi, savukārt martā un aprīlī tie nedaudz pasliktinājās. Vislielākais apjomu kritums bija pagājušā gada beigās. Patērētāju konjunktūra, pagājušajā gadā sasniedzot zemāko līmeni, ir uzlabojusies, jūnijā veicinot patērētāju tēriņu stabilizēšanos.

Arī **nodarbinātības dati** uzrāda zināmu stabilizēšanos, jo zaudēto darbavietu skaits ir sācis sarukt. Pirmreizējo bezdarbnieku pabalsta pieteikumu skaits sagādāja pozitīvu pārsteigumu, pieteikumu skaitam esot mazākam kā prognozēts (prognozēto 615 000 vietā - 601 000) un arī trīs nedēļu vidējam skaitam samazinoties (skat. 1.grafiku). Tomēr bezdarba līmenis visdrīzāk pieaugs, jo to bezdarbnieku skaits, kuri turpina saņemt pabalstu, ir palielinājies un ekonomikā darbavietu skaits turpina kristies.

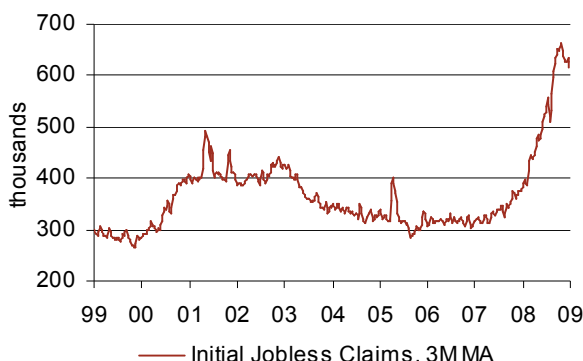
Aprīļa **krājumu rādītāji** liecina, ka krājumu samazināšanas process ASV joprojām ir straujš, mēneša laikā kopējiem un vairumtirdzniecības krājumiem sarūkot par 1%, kas ir vairāk kā prognozēts, tomēr mazāk kā pagājušajā mēnesī. To, ka krājumi strauji sarūk, uztveram kā labu pamatu atlabšanai ražošanas jomā.

Sestdien notika **lielā astoņnieka valstu finanšu ministru tikšanās, kurā tika pārrunātas stimulēšanas pasākumu pārtraukšanas stratēģijas un citas iespējamās problēmas banku bilancēs.**

Mazinoties lejupslīdei, investori ir nobažījusies par inflācijas kāpumu dēļ aktīvajiem stimulēšanas pasākumiem un zemajām procentu likmēm. Satraukums par banku sektoru ietver Eiropas valstis, jo eiro zonas valdības nevēlas sekot ASV piemēram un apzināt savu banku kapitāla pietiekamību. Eiropas valstu valdības norāda, Eiropas banku sektors ir diversificētāks un to nav iespējams izvērtēt pēc vienota standarta, kā arī rezultātu publicēšana varētu saasināt problēmas.

Aprīlī **Eiropas rūpnieciskās ražošanas** apjomi turpināja būtiski kristies (-1,9%), gada izteiksmē kritumam sasniedzot 21,6%. Analītiķi prognozēja attiecīgi -0,4% un -19,8% lielu kritumu. Šie rādītāji varētu liecināt par to, ka ražotāji arī Eiropā ļoti pamatīgi samazina savus krājumus.

1.grafiks. ASV pirmreizējā bezdarbnieka pabalsta pieteikumu skaits, 3 mēn. slīdošais vidējais, tūkst.

Pēc "Sentix" indeksa, **investoru optimisms Eiropā ir uzlabojies**, jūnijā, pateicoties gaidām par pasaules ekonomikas atlabšanu, sasniedzot deviņu mēnešu augstāko līmeni. Minētais indekss mēra konjunktūru eiro reģionā. Gaidu mērījuma rādītājs no mīnus 5,25 pieauga līdz 1,25, kas ir pirmais pozitīvais rādītājs 22 mēnešu laikā. Esošo biznesa apstākļu rādītājs no mīnus 59 pieauga līdz mīnus 51,25 un joprojām ir ļoti zems, tomēr liecina, ka investori sāk pievērst uzmanību uzlabošanās pazīmēm.

Japānā pirmā ceturkšņa IKP pieaugums tika korigēts atbilstoši sarukumam, kurš bija mazāks kā sākotnēji prognozēts. Ceturkšņa izteiksmē pieaugums bija -3,8% (provizoriski -4%) un gada izteiksmē pieaugums bija -14,2% (provizoriski -15%). Jaunākie dati liecina par **optimisma un gaidu rādītāju uzlabošanu. Iekārtu pasūtījumu rādītāji**, aprīlī krītoties par 5,4%, **sagādāja vilšanos.** Prognozētais kritums bija tikai 0,6%. Aprīļa galīgie rūpnieciskās ražošanas rādītāji joprojām bija ļoti labi un, ražošanas apjomiem mēneša laikā palielinoties par 5,9%, pārsniedza provizoriskos datus, tomēr tas joprojām ir par 30,7% mazāk kā pērn.

Valstu blokam, kas ietver Brazīliju, Krieviju, Indiju un Ķīnu, nākamajā nedēļā Urālu kalnu pilsētā Jekaterinburgā ir paredzēta **pirmā galotņu tikšanās. Darba kārtības jautājumos** varētu būt iespējas palielināt **attīstības valstu lomu** pasaules ekonomiskajā un finansiālajā infrastruktūrā, kā arī diskusija par **ASV dolāra kā rezervju valūtas alternatīvām.** Pēc SVF aprēķiniem, 2008.g. noslēgumā ASV dolārs veidoja 64% no pasaules kopējiem rezervju aktīviem. Pēc "Bloomberg" aprēķiniem, minēto valstu bloks veido 15% no pasaules ekonomikas un 40% no ārvalstu rezervju aktīviem, tomēr šo valstu ietekme SVF un citās daudzpusējās ekonomiskajās organizācijās ir daudz mazāka.

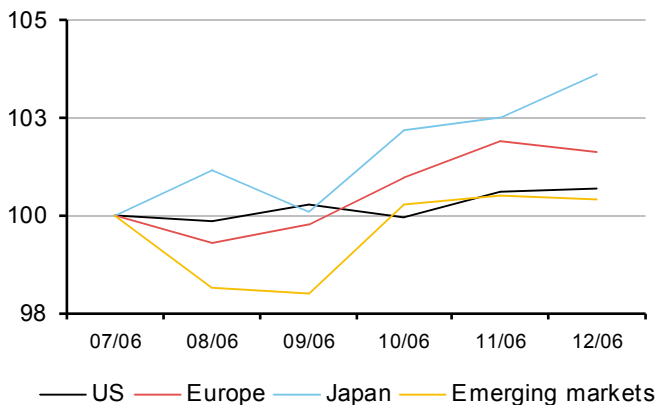
ASV Valsts kases 10 gadu termiņa obligāciju ienesīgums 11.jūnijā (skat. 2.grafiku) uz brīdi sasniedza 4% atzīmi, kad Krievija un Brazīlija paziņoja par plāniem iegādāties SVF obligācijas 20 mljrd. dolāru apmērā. Turklāt Ķīna plāno iegādāties obligācijas 50 mljrd. dolāru apmērā, un arī Indija varētu paziņot savu plānoto pirkuma summu. Dolāram un ASV Valsts kases ilgtermiņa vērtspapīriem pēdējā laikā ir bijis pieaugošs spiediens, jo investori ir nobažījušies par ASV valdības vērtspapīru lielo piedāvājumu un ASV centrālās bankas kvantitatīvās veicināšanas politiku jeb jaunas naudas drukāšanu (*quantitative easing*).

Pasaules finanšu mediju un investoru pagājušās nedēļas aktuālākā tēma bija Latvija – daudzi uzskatīja, ka ja vien SVF un ES neizsniegs nākamo aizdevuma daļu šī valsts **varētu būt tuvu bankrotam.** Saskaņā ar aizdevuma līguma noteikumiem Latvijai bija pienākums nodrošināt, ka fiskālais deficīts šogad nepārsniedz 5% no IKP. Tomēr šobrīd Latvijas fiskālais deficīts ir 9% no IKP. Lai novērstu finanšu krachu, Latvijas valdība vienojās par budžeta apcirpšanu 500 milj. latu apmērā, kas ietver pensiju samazināšanu par 10%. Samazinājumu rezultātā **iespēja, ka SVF nākamo 1,3 mljrd. lielo aizdevuma daļu tomēr piešķirs, ir būtiski palielinājies.** Eiropas Centrālā banka izņēmuma kārtā Zviedrijas Centrālajai bankai "Riksbank" izsniedza EUR 3 mljrd. lielu aizdevumu, kas "Riksbank" nepieciešamības gadījumā dos iespēju sniegt palīdzību Zviedrijas bankām.

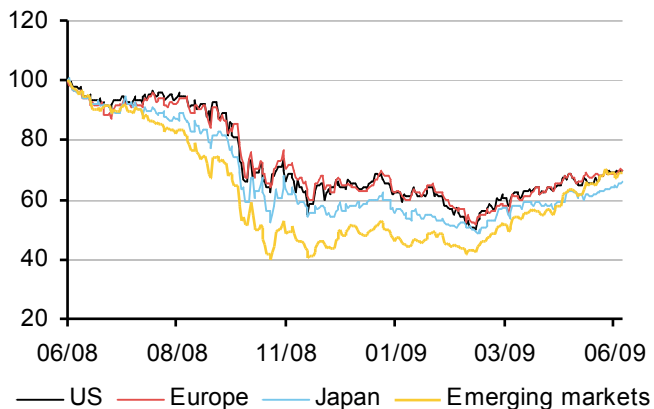
2.grafiks. ASV 10 gadu termiņa valsts kases obligāciju ienesīgums

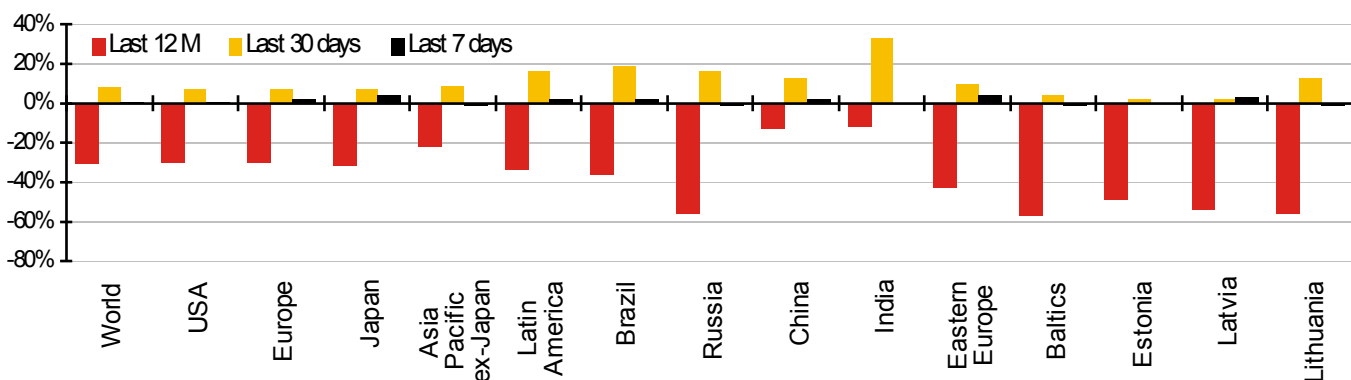
3.grafiks. Akciju tirgi pagājušajā nedēļā

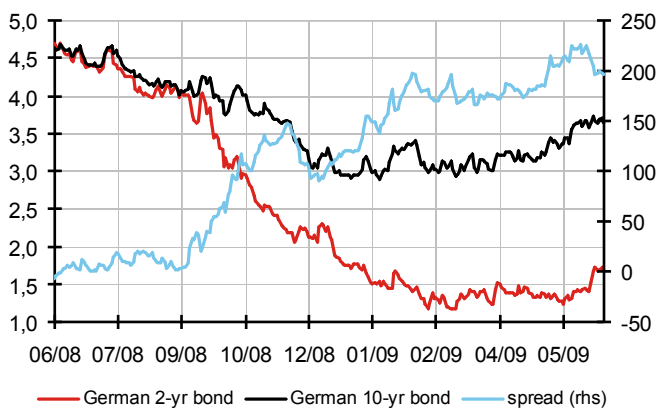
4.grafiks. Akciju tirgi pēdējos 12 mēnešos

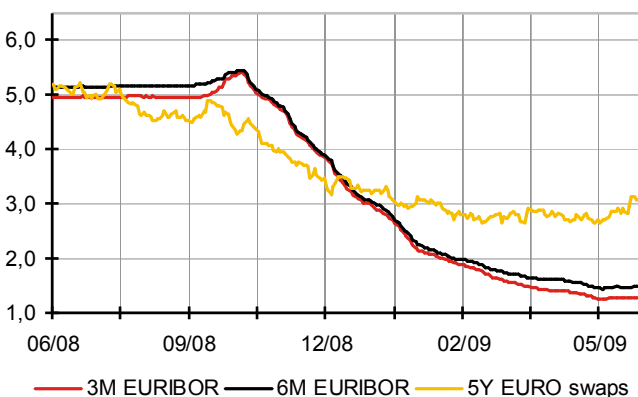
5.grafiks. Akciju tirgu rezultāti¹

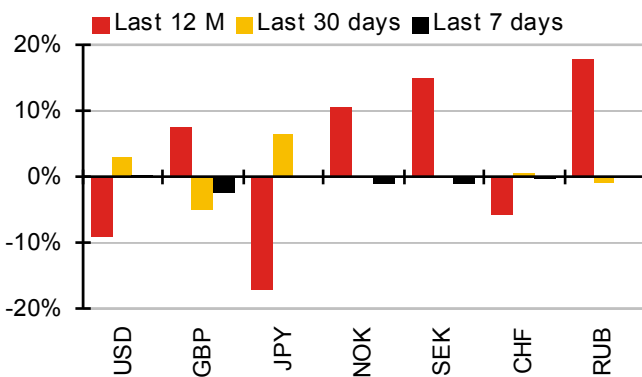
6.grafiks. Vācijas valdības obligāciju ienesīgums

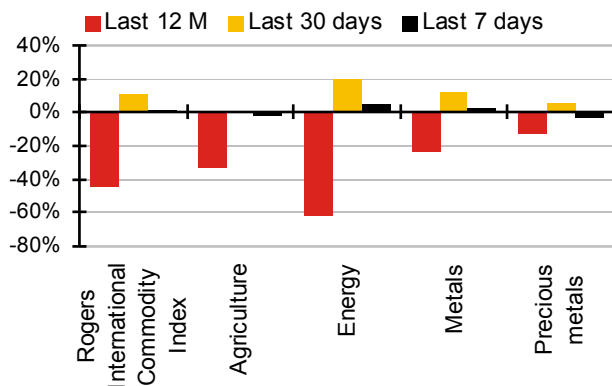
7.grafiks. EURIBOR likmes pēdējos 12 mēnešos

8.grafiks. EUR pret noteiktām valūtām

9.grafiks. Izejvielu rezultāti

Grafiki no "Bloomberg"

Ja nav norādīts citādāk, visi ienesīguma rādītāji ir izteikti attiecīgo indeksu valūtās.

¹ Grafiks atspoguļo attiecīgā "MSCI" reģionālā akciju indeksa rezultātu USD valūtā, izņemot Austrumeiropu ("DJ Stoxx EU Enlarged") un Baltijas akcijas ("OMX" indeksi).